

מבשר טוב

דברות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א

ליל ל"ג בעומר ה'תש"פ

עיה"ק ירושלים ת"ו

א

עניינו של יום זה ל"ג בעומר מבואר על פי דברי הגמרא ביבמות (סב:): 'אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה והיה העולם שמים עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע והם הם העמידו תורה אותה שעה תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת'.

והנה כמבואר בשולחן ערוך (תצ"ג ב) ועו"ס כי ביום ל"ג בעומר פסקו מלמות וביום זה פסקה המגיפה, ולכן על אף שימי הספירה נקבעו לאבל על הסתלקותן של אלו הצדיקים, וכמו שנפסק להלכה (שם ב) שאין מסתפרין בהם ואין נושאים בהם נשים, מ"מ ביום ל"ג בעומר מרבין בו שמחה כיון שאז פסקו מלמות. זה העניין שמבואר בשולחן ערוך בימי הספירה לא לישא ולא להסתפר אבל בלג בעומר הותר וכדאיתא ברמ"א שם: 'ומרבים בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון'.

והנה זה ברור שאם נקבעו ימים אלו לאבילות לדורות, מוכח מזה שאין אותה צרה היתה נוגעת רק לאותו דור ולאותו זמן, אלא הסתלקותם של תלמידי רבי עקיבא היא הפסד לשעה ולדורות, וכעניין המועדים שלנו שאף שזמנם היה מ"מ הם שבים ומתעוררים בכל שנה ושנה, כמו כן הוא בכל דבר שנקבע לדורות, הוא שייך לדורות, ומשום זה גם לנו יש להתאבל על הסתלקותן של תלמידי רבי עקיבא, שעשה רושם לכל הדורות, ואם הם היו נשאים חיים, היו כל הדורות נראים אחרת, וכשנסתלקו ונשארו רק חמשה מהם, זה אבלות לדורות.

בל"ג בעומר ישנו עניין נוסף של שמחה, והוא שמחתו של רשב"י, וכמו שהוא אמר בעצמו שהוא חפץ שישמחו ביום זה, שהוא יום הסתלקותו מן העולם, ואף כי מבואר בספה"ק שאף ביום זה נולד התנא רשב"י וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל"ח:): כי הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום, מ"מ השמחה שיש ביום זה הוא גם על פטירתו של רשב"י.

ודבר זה צריך ביאור, מה היא השמחה על פטירתו והסתלקותו של אותו צדיק, ומה גם שמצינו שיום ז' אדר שהוא יום פטירתו של משה רבינו ע"ה הוא תענית צדיקים,

כנפסק בשולחן ערוך (סי' תק"פ ס"ב) וכן יום פטירתו של אהרן הכהן ועוד צדיקים המוזכרים שם, ואם כן יש להבין לשמחה מה זו עושה דוקא ביום פטירתו של רשב"י, מה שלא מצינו כן בשאר צדיקים.

ונראה לבאר הדברים על פי הקדמת דברי קדשו של רבי צדוק הכהן מלובלין (בסה"ק פרי צדיק) אשר יסד לנו כי עניינו של יום ל"ג בעומר אינו רק על שמחתו של רשב"י, אלא גם על רבי עקיבא רבו. וזל"ק בקיצור: "יום זה נקרא הלולא דרשב"י, מפני שבו ביום נסתלק וכו'. ומה שמצינו תענית צדיקים במיתת הרוגי מלכות, הוא מפני שנהרגו, ולא מתו על מיטתן. ומשה רבינו ע"ה היה שורש תורה שבכתב, ורבי עקיבא היה שורש תורה שבעל פה (כדאיתא בכתבי האריז"ל). וכו' כל זמן שרבו קיים כו', וביום שנסתלק אז נקבעו הדברי תורה בלבב ישראל תלמידיו. ורבי שמעון ב"ר יוחאי היה תלמיד רבי עקיבא וכו', והיה זה בל"ג בעומר בספירת הוד שבהוד וכו' והוא היה גם כן שורש תורה שבעל פה, דמשה רבינו עליו השלום היה שורש תורה שבכתב וכו' וספירת הוד שבהוד הוא שורש תורה שבעל פה, כמו תרומות מתרומות מדותיו של רבי עקיבא. וביום הסתלקותו נקרא הלולא דרבי שמעון ב"ר יוחאי, דכל ישראל שבדורו קבלו ונקבע בלבם אז הדברי תורה שלו וכו', ולא יכלו לקבוע יום הלולא ביום פטירת רבי עקיבא, מפני שנהרג וכו', ולכן קבעו ההלולא ביום פטירת רבי שמעון ב"ר יוחאי, שהיה בו תרומות מתרומות מידותיו של רבי עקיבא. ומן הסתם נולד רבי שמעון ב"ר יוחאי גם כן ביום זה, כמו שהוכיחו בגמרא [קידושין לח.]. ומנין שבז' באדר נולד משה כו' שהקדוש ברוך הוא יושב וממלא שנותיהן של צדיקים מיום ליום וכו'. ולכן ביום זה ירדה נפש זה, שהיה שורש תורה שבעל פה, עכל"ק.

הרי נתבאר בדברי קדשו כי בשורש שמחת ל"ג בעומר יש בו גם שייכות של רבי עקיבא, שהוא יסוד תורה שבע"פ, ויש להבין מה עניין השמחה אצלם מה שלא מצינו כן בשאר צדיקים.

ב

ונראה על פי דברי הגמרא (מנחות כט:): 'אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו רבש"ע מי מעכב על ידך אמר לו אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות. אמר לפניו, רבש"ע הראהו לי, אמר לו חזור לאחורך, הלך וישב בסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הן אומרים, תשש כחו. כיון שהגיע לדבר אחד אמרו לו תלמידיו רבי מנין לך, אמר להן הלכה למשה מסיני, נתיישבה דעתו. חזר ובא לפני הקב"ה, אמר לפניו רבוננו של עולם יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידי, אמר לו שתוק כך עלה במחשבה לפני.

הרי מבואר בדברי הגמרא שמרע"ה לא ראה ולא השיג בתורה הקדושה מה שזכה רבי עקיבא לגלות ולדרוש בתורה הקדושה. דכיון שמרע"ה הוא יסוד התורה שבכתב לא נתגלו לו כל הדרשות וההלכות שנדרשים בתורה שבע"פ מתוך התורה שבכתב, ורק רבי עקיבא שהוא יסוד התורה שבע"פ זכה ונתגלו לו כל אלו הדרשות והוציא ודרש מן הכתובים כל אשר גנוז בהם, והוא הורידם לעולם הזה, וכן תלמידו רשב"י זכה וגילה את תורת הסוד בזוהר הקדוש מתוך יסוד התורה שבכתב. ובזה ניחא דעתו של מרע"ה שראה שאף שלא זכה לגלות אלו הדרשות מ"מ הכל נרמז ומדוייק בתורה שבכתב. אבל הגילוי היה רק אצל רבי עקיבא שזכה והשיג אף מה שמרע"ה לא השיג.

והנה אחר כל זאת יקשה מאוד להשיג את סופו של רבי עקיבא שמת במיתה משונה כל כך, וכמו שאמרו חז"ל שם: 'אמר לפניו רבנו של עולם הראיתני תורתו הראני שכתבו, אמר לו חזור [לאחורך], חזר לאחוריו ראה שישוקלין בשרו במקולין, אמר לפניו רבש"ע זו תורה וזו שכרה א"ל שתוק כך עלה במחשבה לפני'.

ועוד אמרו (ברכות סא:): 'תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה, אמר ליה עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות, אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום, אמר להם מפני מה אתם בורחים, אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם, אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם, אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה, ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה. אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה כי הוא חייך ואורך ימך כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה. אמרו לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לרבי עקיבא וחבשוהו בבית האסורים, ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוהו אצלו אמר לו פפוס מי הביאך לכאן אמר ליה אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה אוי לו לפפוס שנתפס על דברים בטלים'.

הרי שעסק רבי עקיבא במסירות נפש בתורה שבע"פ, שהיא יסוד הקיום של כלל ישראל, וכמו שאמר רבי עקיבא לפפוס. ומה היה סופו של רבי עקיבא אמרו שם: 'בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד יצתה בת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא זו תורה וזו שכרה ממתים ידך ה'

ממתים וגו' אמר להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי העולם הבא'.

ויש להתבונן מה הטעם שמת רבי עקיבא במיתה משונה כזאת, ובצער גדול כל כך, ובפרט שהרי מבואר ברשב"ץ ובשו"ת מהר"ם מרוטנבורג שאותם היהודים אשר מתים על קידוש השם אינם מרגישים כלל צער בהסתלקותם, ואין להם יסורים, ובודאי שרבי עקיבא היה יכול לזכות לזה, ובכל זאת היה לו יסורין וצער בעת הסתלקותו כמבואר בגמרא, ויש להבין העניין.

ג

אמרו חז"ל (סוכה מה:): 'אמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם ועד עכשיו ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו מיום שנברא העולם עד סופו ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי ראיתי בני עלייה והן מועטין אם אלף הן בני מהן אם מאה הם בני מהן אם שנים הן בני ובני הן ומי זוטרי כולי האי והא אמר רבא תמני סרי אלפי דרא הוה דקמיה קודשא בריך הוא שנאמר סביב שמונה עשר אלף לא קשיא הא דמסתכלי באספקלריא המאירה הא דלא מסתכלי באספקלריא המאירה ודמסתכלי באספקלריא המאירה'.

הרי שאמר רשב"י שיש בכוחו לפטור את העולם כולו מן הדין מיום שנברא העולם ועד סופו. ולכאורה קשה, הרי כלל הוא בידינו (חולין ז:): כי 'גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחיהן', ואם בעודו בחיים חיותו בעולם הזה אמר רשב"י שיש בכוחו לפטור את העולם מן הדין, א"כ עתה שהוא עם רבי אליעזר בנו בעולם הבא, ואתם עימם יותם בן חזקיהו, שכוחם גדול עד מאוד וכמבואר שם ברבינו חננאל שהוא משום שאלו הצדיקים עברו יסורים גדולים בימי חייהם ולא קבלו כלל את שכרם בעולם הזה ולכך כוחם גדול, ועתה שהם בעולם העליון הרי בודאי שהם יכולים יותר, ולמה אם כן אינו פוטר את העולם מן הדין. וכפי שאמר רבי שמעון בר יוחאי בלשונו: 'יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין', דהיינו שישנו בכוחו אבל למעשה אינו עושה כן, והתמיהה מבוארת דאם יכול הוא למה אינו עושה כן בפועל, ולמה באמת אינו פוטר אותנו מן הדין.

ונראה לומר בזה ע"פ הקדמה מדברי חז"ל במדרש תנחומא (נח פרק ג) שהאריכו שם לבאר באופן הראוי ללמוד תורה שבע"פ וזה לשונם: 'אלא שתורה שבכתב כללות ותורה שבע"פ פרטות, ותורה שבע"פ הרבה ותורה שבכתב מעט, ועל שבע"פ נאמר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (איוב י"א) וכתוב ולא תמצא בארץ החיים (שם כ"ח)'.

'ומאי לא תמצא בארץ החיים וכי בארץ המתים תמצא, אלא שלא תמצא תורה שבע"פ אצל מי שיבקש עונג העולם תאוה וכבוד וגדולה בעולם הזה, אלא במי שממית עצמו עליה. שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל (במדבר י"ט) וכך דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל, לפי שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על התורה שבע"פ, שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית (שמות ל"ד), ואמרו חז"ל לא כתב הקב"ה בתורה למען הדברים האלה ולא בעבור הדברים האלה ולא בגלל הדברים אלא ע"פ הדברים וזו היא תורה שבע"פ, שהיא קשה ללמוד ויש בה צער גדול, שהוא משולה לחשך שנאמר העם ההולכים בחשך ראו אור גדול (ישעיה ט) אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול שהקב"ה מאיר מדה ורחבה מני ים (איוב י"א), וכו'.

ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית שנאמר ויתיצבו בתחתית ההר (שמות י"ט) ואמר רב דימי בר חמא א"ל הקב"ה לישראל אם מקבלים אתם את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ואם תאמר על התורה שבכתב כפה עליהם את ההר והלא משעה שאמר להן מקבלין אתם את התורה ענו כולם ואמרו נעשה ונשמע מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט, אלא אמר להן על התורה שבע"פ שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות והיא עזה כמות וקשה כשאול קנאתה, לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו שנא' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך (דברים ו'), ומנין אתה למד שאין אהבה זו אלא לשון תלמוד ראה מה כתיב אחריו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, ואי זה זה תלמוד שהוא על הלב הוי אומר ושננתם לבניך זו תלמוד, שצריך שנון ללמוד שפרשה ראשונה שבק"ש אין בה פירוש מתן שכרה בעוה"ז כמ"ש בפרשה שנייה והיה אם שמוע תשמעו וגו' ונתתי מטר ארצכם זה מתן שכר עוסקי מצות (ס"א תורה שבכתב) שאין עוסקין בתלמוד, ובפ' שנייה כתיב בה בכל לבבכם ובכל נפשכם ולא כתב בכל מאדכם, ללמוד שכל מי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבע"פ לפי שיש בה צער גדול ונדוד שינה ויש מבלה ומנבל עצמו עליה לפיכך מתן שכרה לעוה"ב'.

הרי מבואר במדרש שכל הרוצה לזכות לתורה שבע"פ, אשר היא משולה להולך בחושך, הוא מחוייב לעמול בה בכח גדול וביגיעה רבה ועצומה ומתוך חיי צער ודחק, ורק אז אפשר לזכות לתורה שבע"פ. ודבר זה הוא מוכרח כיון שרק בתורה שבע"פ כרת השי"ת את הברית שמקיימת את כלל ישראל בכל הדורות, ורק מי שממית עצמו עליה יכול לזכות לזה.

ועל דבר זה ידו כל הדווים, דאין כל אדם יכול לעמוד בזה, ולא כל אדם זוכה לייגע את עצמו בשיבור כל כוחותיו הגשמיים ביגיעה בתורה הקדושה, ומעתה האיך יכשר אדם לפני בוראו, ואיך יזכה לברית שבין ישראל לאבינו שבשמים, אם אין בכוחו

לעמוד בקושי ובטורח הגדול הזה, ובפרט בדורות אלו של עקבתא דמשיחא שהם דורות חלושים וכמעט שאין בכוחם לעמוד בטורח וביסורים קשים, האיך יזכו לתורה שבע"פ בדורות האחרונים האלו

ד

אך זה הוא כוחו וסגולתו של יום קדוש זה של ל"ג בעומר, הוא יום פטירתו של רשב"י אשר מליץ טוב על ישראל, וכמו שמצינו בגמרא (שבת לג:) שהליץ טוב לפני רבי אליעזר בנו ואמר לו: 'בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא ורהיט בין השמשות אמרו ליה הני למה לך אמר להו לכבוד שבת ותיסגי לך בחד חד כנגד זכור וחד כנגד שמור אמר ליה לבריה חזי כמה חביבין מצות על ישראל', ובכוחו הגדול יש לנו קיום ומעמד אף בדורות הללו.

ונראה דזה מה שאמר רשב"י 'יכול אני לפטור את העולם מן הדין', אף שלא עשה כן בפועל, כי הוא שהוא תלמידו של ר"ע שהם יסוד גילוי התורה שבע"פ ותורת הסוד, וכנתבאר שנצרך לזה עבודה קשה ויגיעה רבה המשברת את הגוף, אך רשב"י בגודל היסורים אשר עברו עליו, וביחד עם ר"א בנו ויותם עמהם, הם כבר עברו את כל היסורים וכל הקשיים העתידיים לבוא על בני ישראל בדורות האחרונים, ולא בקשו עליהם שכר, אלא זכותם עומדת לנו, אשר בכוחם הגדול אנו נפטרין ונצלין מאותו הטורח הגדול אשר היה עלינו לעבור על מנת ללמוד את התורה שבע"פ, ופעל ועשה בכוחו הגדול שכל אחד ואחד מישראל אם רק יעמול ויטייגע כפי כוחו יזכה להשיג את התורה הקדושה, ולא יצטרכו בני ישראל להצטער בצער הגדול של פת במלח ומים במשורה וכו', על מנת לזכות לתורה הקדושה, אלא אדרבה יזכו ללמוד תורה הקדושה מתוך מנוחת הנפש.

וזה העניין שלרבי עקיבא נסתלק מן העולם במיתה משונה על קידוש ה' מתוך יסורים גדולים, אף שבודאי יכל גם הוא לפי דרגתו הגדולה והנוראה להסתלק מן העולם כרבי שמעון בר יוחאי, אך הוא נתן עיניו בדורות האחרונים, ומסר נפשו לכלל ישראל ולקיום התושבע"פ עד סוף כל הדורות, ופעל על ידי היסורים שעברו עליו, שיוכלו בני ישראל ללמוד את התורה הקדושה רק מתוך יגיעה, אך לא מתוך צער וחושך.

ודבר זה פעלו רבי שמעון בר יוחאי ורבי עקיבא, ועשו והשלימו בזה את חלק התורה שבע"פ, והברית שכרת השי"ת עם ישראל, ולכן לא רצה רשב"י להשתמש בזכותו על מנת לפטור את העולם מן הדין של לעתיד לבוא גרידא, אלא פעל שיהיה לבני ישראל בכל הדורות קיום ומעמד ואפשרות ללמוד את התורה הקדושה, ובזה ינצלו מכל רע.

וזה הוא יסוד השמחה הגדולה של יום ל"ג בעומר שהוא יומו של רשב"י ור"ע, על מה שזכינו לסגולה גדולה כזאת, מה שלא היה בעת פטירתו של מרע"ה, ואדרבה הסתלקותו של מרע"ה הייתה מתוך צערו על שלא זכה להכנס לארץ ישראל, ועל שלא זכה לגילוי של התושבע"פ, ולכן יום הסתלקותו הוא יום תענית, שהרי לא זכינו שיתגלה עוד על ידי מרע"ה. מה שאין כן יום פטירתו של רשב"י הוא יום שמחה כי ביום זה זכה להשלים ולגלות את חלקו בתורה שבע"פ, ופעל שגם כלל ישראל עד סוף כל הדורות יהיה להם שייכות וחלק בתורה הקדושה, וזה הוא שמחה גדולה לכלל ישראל. ועשו שיוכלו גם בעקבד להשיג התורה נתן עיניו גל של עצמות כל מקום שנתנו ברכה לדורות אלו שיוכלו ללמוד תורה בהרחבת הדעת ובלי צער ולקיים הברית עם הרבשע

וזה הדין של עקבד דורות של הפקרות בלבול השכל וקושי האמונה ושאר דברים וכלל ישראל מחזיקים מעמד אפילו במחנות בגיטאות למדו תורה וזה היה בזמנים אלו וזכו אלו לקחת ממנו הצער רק הוהעניות רק היגיעה יכלו לזכות

ואמרו חזל (שבת סג.): 'אמר רבי ירמיה אמר רבי אלעזר שני תלמידי חכמים המחודדין זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא מצליח להם שנאמר והדרך צלח אל תקרי והדרך אלא וחדדך ולא עוד אלא שעולין לגדולה שנאמר צלח רכב יכול אפילו שלא לשמה תלמוד לומר על דבר אמת יכול אם הגים דעתו תלמוד לומר ועונה צדק ואם עושין כן זוכין לתורה שניתנה בימין שנאמר ותורך נוראות ימינך רב נחמן בר יצחק אמר זוכין לדברים שנאמרו בימינה של תורה דאמר רבא בר רב שילא ואמרי לה אמר רב יוסף בר חמא אמר רב ששת מאי דכתיב אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד אלא בימינה ארך ימים איכא עושר וכבוד אלא למיימינין בה אורך ימים איכא וכל שכן עושר וכבוד למשמאילים בה עושר וכבוד איכא אורך ימים ליכא'

וברש"י: יגיעין כל צרכה זוכין לזה אורך ימים

זה זכות של רשבי וזה השמחה שעושים בלג בעומר

יעזור שנזכה להצליח ליגע כל צרכו ונזכה לאורך ימים בימינה

ואבקש בזה הזדמנות עוד דבר בזה היום מיום שפסקה מיתתן של תלמידי ר"ע אבקש ואתחנן מהם שיביטו שהקורונה מהיהודים יפסק ונזכה כבר בקרוב שלא ימותו מזה ושלא יזיק ליהודים ביום זה שפסק המיתה שיגמר כבר ולא יזיק ליהודים רק לגויים ונזכה להרחבת הדעת ולאורו של משיח בקרוב בימינו אמן